

Anamneza= skupek podatkov iz B pripovedi o sedANJI bolezni, preteklih obolenjih, o bol. Pri sorodnikih, o individualnem in poklicnem življenju, o telesnem in duševnem razvoju ter o razvadah in navadah.

Anamneza vsebuje subjektivne podatke, ni nujno da je vse res. Lahko jih podajo znanci/sorodniki. Vrste anamnez: socialna, klinična, družinska, negovalna → izvaja jo tzn/ms zbiranje podatkov o B navadah, razvadah ter vseh 14 življenjskih Aktivnostih.

Fizikalne preiskave -so preisk. Ki jih izvajamo z svojimi čutili

Inspekcija: z vidom, (barva kože, obraza, drža, gibanje, mimika, zenice, dihanje..)

Palpacija/otipavanje: (pulz, lega, kakovost & velikost organov..pr. jajčniki, maternica..)

Perkusija: udarjanje s prsti, namen je zaznava spremembe zvoka v votlinah, ležeči položaj, treb. Stena mora biti sproščena (slepič, krvavitve, huda vnetja)

Avskultacija/ osluškovanje: ugotavljajo se šumi, poznamo direktno (z ušesom) & indirektno a. (z stetoskopom) (šum na srcu, pljučni šum, šum na želodcu, peristaltika, šum na žilah)

Vloga tzn: priprava B k sodelovanju, psihična priprava (obvestimo ga o preisk...), fizična priprava (položaj, obleka, zagotovimo intimnost), priprava prostorov & pripomočkov

Vrste laboratorijskih preiskav: veže se na 3 področja : a) zdravnik (naroča & ocenjuje izvide - dg, kontrola terapije) b) neg. tim (priprava, samostojni odvzem ali le pomoč zdr., poskrbi za transport) c) laboratorij (lab. Delavci → izvidi)

Vloga tzn: sprejem naročila (pisno-temp. list, ustno), načrtovanje postopka ,priprava B, priprava materiala, odvzem vzorca a) samostojen (urin blato, bris, sputum, kapilarni odvzem krvi) b) pomoč zdr. ali ms., nato uredimo B, pospravimo material, izpolnimo napotnico, poskrbimo za transport.

Vrste l.p. : NUJNA/urgentna (izvid v 30 min.. pri šoku, hudih krvavitvah)

RUTINSKE/osnovne preisk. (Urina, hemogram, elektroliti, k.sladkor..), SPECIALNE (se delajo samo ob določenih obolenjih)

Nevarnosti pri medicinskih tehničnih posegih: Za B :- nevarnost okužbe, krvavitve & sevanja za zdr. osebo: -okužbe, poškodbe, sevanja

pravila varnega dela :znanje, natančno upoštevanje navodil & poznavanje nevarnosti, uporaba zaščitnih sredstev, skrb za imunsko odpornost, upoštevanje zaščitnih postopkov, pazljivo rokovanje s snovmi.

Odvzemi brisov: brisi kože, sluznice, ran, brise se jemlje da se ugotovi povzročitelj okužbe → je bakteriološka preiskava, izidi kažejo na vrsto okužbe

Odvzem: priprava B (sodelovanje), priprava materiala (sterilna vatrana palčka, sterilna epruveta z gojiščem/brez), zajamemo tipično mesto-enkratno potegljaj, epruveto zapremo & etikiramo (ime priimek, dat. Rojstva, datum, čas odvzema) izpolnimo napotnico, poskrbimo za transport.

Odvzem sputuma / izmečka tj. sekret iz sp. Dihalnih poti

a) Bakteriološke preisk. (pri sumu na MRSA, pljučnico, TBC, akutni bronhitis)

b) Citološke p. (sum na raka)

Odvzem : sprejem naročila, načrtovanje postopka (sputum se odvzame pred zajtrkom, naučimo B kako se izkašljeje, pred tem vsaj 30min ne sme izkašljevati, pred odvzedom naredimo ustno nego & spiranje ust & grla s ster. Fiziološko, zaščitimo B, B naj globoko izkašlja v sterilno posodico, po posegu ustna nega & nega rok – če je zelo umazan nega celotnega telesa..) etikiramo preden damo B, poskrbimo za lastno zaščito, izpolnimo napotnico (pom. Je čas odvzema, transport TAKOJ! Če mora čakati → hladilnik

Urinske preiskave

Zanesljivost urinske analize je odvisna od pravilnega odvzema, pravega hranjenja & pravilnega transporta

Vrste urinskih preiskav: GLEDE NA ČAS:

a) Prvi jutranji vzorec: ta urin je najbolj koncentriran (analiza snovi npr. beljak, Nitriti)

- b) 2 jutranji vzorec : 2-4 po prvem uriniranju (rutinske preisk. npr. Sediment)
- c) Naključni vzorec: citološka analiza (npr. pri sumu raka na mehurju, ledvicah..)
- d) Zbirni vzorec: zbiranje urina v določenem času (npr, 24 urna diureza)

GLEDE NA NAČIN ODVZEMA:

- a) srednji curek: Za mikrobiološke preiskave npr. sanford) ugotavljajo kateri m.o. so v urinu & njihovo rezistenco
- b) prvi curek: pri sumu na klamidijsko vnetje
- c) vzorec z kateterizacijo : z 1x katetrom zato da ne teče po uretri (za mikrobi.preisk & diferencialna vnetja npr. sum na vnetje mehurja)
- d) vzorci s suprapubično aspiracijo (mikrobiološka preisk.)
- e) pediatrični vzorci (za manjše otroke, prej očistimo spolovilo)

ZBIRALNIKI

- a) primarni za 1x odvzem
- b) primarni zbirni urin
- c) sekundarni urin (vakumske epruvete)

OZNAČEVANJE VZORCA

- a) ime priimek, cel datum rojstva
- b) datum&čas odvzema
- c) ime pošiljatelja (oddelek)
- d) uporabljen konzervans

VRSTE ANALIZ

- 1) **Kvalitativna** (rutinska)-opazujemo vonj& primesi
 - a) Epruvete (analiza s testnim trakom)-lističi ki se različno obarvajo, urin mora biti na sobni temp./ohlajen, uporaben je 4 ure od odvzema
 - b) Analiza celic (sediment+urin)
- 2) **Kvantitativne**- (te preisk. Povejo točno št.bakterij, eritrocitov, levkocitov, sladkorjev) Star je lahko do 2 ure, uporabljajo se stabilizatorji ali konzervansi(formaldehid), 1x vzorec, vsaj 50 ml, merijo amilazo, glukoza, Na,K, Ca, sečno kislino.
- 3) **Mikrobiološke p.**: ugotavljajo vrsto& št. Bakt. & njihovo rezistenco, morajo biti shranjene v hladilniku (do 24ur) vsaj 50 l, zbiralniki z borno k.,

ODVZEM BLATA

Za ta odvzem imamo na voljo posebne stekleničke z zamaškom na katerem je žlička za odvzem. Odvzamemo sveže blato, za velikost lešnika iz najbolj sumljivih mest. Vzorcev blata nikoli ne jemljemo iz školjke. Pazimo da ne zamažemo roba odprtine&zunanje stene stekleničke, jo zapremo etikiramo& takoj z napotnico transportiramo v laboratorij.

Preiskave:

- a) na jajčeca parazitov (2-3 vzorce v obdobju 10 dni/ celofanski bris pri otrocih)
- b) na žolča barvila
- c) na prebavljivost posameznih hranil- ugotavljanje maščob, v tem čadu ima B dieto, to blato zbira v posebnih posodah, B ne sme kršiti diete/ dobiti svečke.
- d) Test na (okultno) skrito krvavitev;blato je temnejše barve (iz zg. dela preb. Poti) ali svetlejše rdeča barva (krvavitev v debelem črevesu) v laboratoriju izvedejo test ki pokaže&dokaže prisotnost humanega hemoglobina ki je specifičen & ne reagira z živalskim hemoglobinom, obstaja tudi hitri test za dokaz človeškega hemoglobina→ »immo care-C«
- e) Bakteriološke preiskave (določajo vrsto&rezistenco bakt.) – NA KOPROKULTURO- (blato obravnavamo kot kužnino, vzorec vzamemo pred antibiotično terap& med terapijo da vidimo če antibiotik učinkuje, blato ne sme biti kotaminorano z urino ali vsebovati čistl/razkužil, B ora odvajati v ster. posodico) NA VIROLOŠKE PREIS. (blato obravnavamo kot kužninno, vzamemo ga najmanj 4 dni po začetku bol)

PREISKAVE KRVÍ

Vloga TZN: kri jemljeta MS ali zdravnik.

- 1) psihična priprava (bodrenje& smo ob B)
- 2) fizična priprava: odvzem krvi je invaziven poseg, zato mora B biti čist, primerno oblečen, v ustreznem položaju, roka mora biti pravilno iztegnjena, zažetje žile!
- 3) ZN po posegu: opazujemo B (slabost, vbodno mesto, nega po potrebi)

Priprava: najprej B seznanimo z odvzemom, ga umirimo in udobno namestimo, roka je iztegnjena& obrnjena navzdol, če leži moramo podložiti roko, med odvzemom ne sme imeti ničesar v ustih saj to vpliva na izvid, zažetek (7-10 cm od mesta odvzema, ne sme biti več kot 1 min)

Fiziološki faktorji: spol, položaj (če os. Stoji med odvzemom=manj plazme več proteinov), vplivi okolja, telesni&duševni napor, stres, čas odvzem, najboljši čas je med 7-9 uro.

Napake: napačna identifikacija B/vzorca (pravi vzorec, prava napotnica, prava epruveta), nepravilna količina, nastanek hematoma, hemoliza vzorca, hemokoncentracija.

Vrste preisk. Krví:

- a) hemogram (krvna slika, krvna telesca)
- b) analiza strjevanja krvi (pred večjimi OP)
- c) biokemične preisk. (analiza kem. snovi v krvi – elektroliti~Na,K,Ca,Cl,Fe,žolčna barvila, krvni sladkor (3,6-6,1), holesterol, hepatalni test, plinska analiza krvi (art. Kri)
- d) serološke preisk. (ugotavljajo serume za bolezni (npr HIV, hepatitis)
- e) heokultura (katere bakt. So v krvi& njihova rezistenca)
- f) določanje hormonov (nosečnostni testi)
- g) določanje koncentracije živil (preverijo učinek zdravila)

Hemogram: imenujmo vrednosti kvalitativnih&kvantitativnih opazovanj k. cel. V periferni krvi

- a) rdeča k. slika (E~eritrociti $4,2-6,3 \cdot 10^{12}/l$), Hb(hemoglobin-120-180g/l),Ht(heatokrit-volumen stisnjenih eritrocitov), HCV(povprečni volumen eritrocita) MCHC(povprečna koncentracija E), Retikulociti (nezreli E), index E (absolutna vrednost E)
- b) bela k. slika(L~levkociti($4-10 \cdot 10^9/l$ - če je več= bakt. Vnetje, če je manj= virusno vnetje) DKS(diferencialna k.s.- preverijo koliko je katere vrste L)
- c) Trombociti (T- $140-340 \cdot 10^9/l$)

Koagulacijski testi : PČ (protrombinski čas (14-18 s), čas krvavitve (2-3 min) čas strditve (10-18 min)

Sedimentacija (SR)= hitrost usedanja rdečih k.t. v krvi ko dodamo krvi antikoagulans : ž. do 21 mm/h pri m. do 13 mm/h